

I = INTERVIEWATOR; R = RESPONDENT

K.A. – Inginer minier

I:...

R: Deci mă numesc K.A.. Acolo mi-am terminat toate școlile, inclusiv liceul, după care m-am dus la Petroșani și am terminat Institutul de Mine Petroșani, nu am avut o atracție asupra mineritului sau ceva. După bacalaureat încă nu știam ce mă voi face, aveam trei posibilități...ori...dentist, ori chimie la Cluj, deci Târgu Mureș, Cluj...dar am ales Petroșaniul mineritul... După ce am terminat în '72, prima...un an de zile, un an și ceva am fost la IPEG după care...m-am dus

I: Repartiția ați luat-o la IPEG

R: Repartiția la IPEG, oricum voiam să ajung în Maramureș că am așa...patriotism local. După care am trecut la cercetare, unde am...

I: La IPEG cât ați lucrat?

R: Poftim?

I: La IPEG cât ați lucrat?

R: La IPEG un an și ceva, nu prea mult

I: În explorare?

R: În explorare...cum era primul an...atunci încă erau ani de stagiatură, trei ani de zile ani de stagiatură, de fapt atunci nici nu puteai să părăsești unitatea unde făceai stagiatura...dar aveam noroc că Institutul de Cercetare era în dezvoltare, că atunci o început să se dezvolte și aveau nevoie de oameni...și așa...O dat o derogare că IPEG-ul n-o vrut să mă lase că nici ei n-o prea avut oameni dar n-a avut încotro, m-o lăsat...Și la IPEG acolo în primul an de stagiatură nu făceai altceva decât te plimbai la toate unitățile, da făceai rotațiile să vezi toate locurile de muncă unde avea IPEG-ul, își desfășura activitatea. Ei, la Institut când am ajuns, acolo...ăsta era prin...sfârșitul lui '73 cam așa, am stat până prin '99 și acolo îmi continuam stagiatura care însemna că treceai și acolo prin toate genuri de lucrări care făcea Institutul de Cercetare și când am terminat cu stagiatura ăștia m-o pus la...să fac un laborator, practic de la zero, eu am început să fac un laborator de Geomecanică. Și atunci am făcut un laborator de Geotehnică și Geomecanică, dar Geotehnica pe urmă am dat-o la geologi...nu puteai să acoperi tot...era foarte mult de lucru. Și aici am avut noroc că am umblat prin toată țara, am văzut...nu eram prea multe laboratoare de geomecanică, de mecanică...avea Petroșaniul, Clujul și Bucureștiul, atât...aaa...mai avea Timișoara pentru ăștia de căi ferate, pentru infrastructură căi ferate mai aveau ceva și aveau constructorii, B. era acolo marele șef, în București. Da am fost să...am văzut toate și...ne-am apucat de lucru și am făcut treaba asta și aici mi-am adus aminte că...ca și toți oamenii care...adică...copii, pentru că eram, și la Institut tot copil eram...învățam geomecanică...aveam curs un an de zile, era destul de greoaie, era mai abstract, mai nu știu ce și tot îmi spuneam „Ce dracu ne trebe nouă minerilor geomecanică”...și Dumnezeu nu bate cu bota...

I: Acolo ați nimerit

R: Acolo am nimerit. Mă rog...mi-o plăcut foarte mult pe urmă...În 99 după ce s-o vândut Institutul nu prea....nu au mai vrut să facă cercetare, decât proiectare...mă rog...i-am lăsat, m-am dus întâi la o firmă de construcții care o început să...nou creată și o vrut să participe la închideri de mină și era totuși legat de minerit...hai că m-am dus acolo. La un moment dat nu mi-o plăcut...Noi în cercetare eram cam ruși de ...cum să vă spun...nu ne interesa atât nici banii, nici...eram...ca și politicienii noștri de azi, nu eram legat așa de viața reală

I: Da, totuși cercetarea e cercetare

R: Păi ai făcut cercetare...

I: Beneficiarul spune ce...

R: Problemele...câteodată te duceai și ziceai beneficiarului „Ai grijă că o să ai necaz cu ăsta, cu ăsta, cu ăsta”...Și atunci bineînțeles că dacă te asculta era bine dacă nu și așa că tot venea el la tine. Și pe ăia i-am lăsat acolo, dar să rămân totuși legat cumva de minerit, m-am apucat cu...văru meu avea o firmă de demolare, m-am dus la el...acolo cu împușcări...deci tot ceva era legat de...acuma cu asta-i...nu știu dacă-i...aici n-are nici o relevanță...în lucrarea dumneavoastră ce lucram noi în cercetare ce făceam...nu știu dacă vă interesează

I: În cercetare ne-ar fi interesat legat de știu eu...stabilitatea masivului de rocă...ați făcut studii referitoare la...

R: Păi...cum să nu? Erau...deci zonele de subsidență...eu eram care făceam pilieri de siguranță pentru suprafață...era așa făcut pentru drumul Sighet-Baia Mare-Baia Sprie, să luăm din județ. Am luat pentru...problemele erau....ceva mai mici să zicem Băiuț, Ilba nu....Șuiorul avea probleme mai ales că acolo...

I: De când cu accidentul

R: Pe urmă...

I: Pilierii puțurilor, bănuiesc că tot dumneavoastră le....

R: Poftiți?

I: Pilierii puțurilor...tot dumneavoastră le stabileați, nu?

R: Ce anume că n-am...

I: Pilierii de la puțuri...

R: Pilierii de la puțuri așa erau...erau...de exemplu Turțu care Puțul numărul 1 care....eu tot le-am spus ...cu exploatarea că întră puțul în presiune...și într-adevăr o cam intrat...erau și lucrări miniere importante unde era depozite, unde era galerie principală și nu știu ce...ăsta făceam pentru Leșul Ursului. Am făcut...ăla mi-o plăcut cel mai mult că acolo era vorba de o...un sat întreg practic, Cacova Ierii, și îs foarte mândru că ieșeam ultim...e ultima mină de minereuri deschis datorită lucrării mele...cum s-au gândit ei? Să facă exploatarea...cam jumătate din sat ajungea...

I: Ajungea subteran

R: Și atunci....am făcut acolo un studiu și i-am convins că nu mai suntem în era Ceaușescu, că totul ce-i...dacă-i un pic de minereu trebuie scos....mai trebuie să și renunți, mai ales la zonele mai slabe...și așa poți exploata. Am ajuns acolo că era vorba...am redus la 5...4-5 case care oricum se duceau dacă mai exploatau...și atunci partidul și guvernul au dat verde și au început exploatarea la Cacova Ierea...a fierului da nu prea mult timp că ăsta o fost...când am făcut? Nu mai știi în ce an era și...în 2000...și după 2007 pe urmă o venit

I: Marea închidere

R: Marea închidere...A fost prin 96-98 cam pe acolo...am făcut lucrarea la ei că în 99 deja am plecat. Deci cam asta...cu asta mă ocupam...Pe urmă, făceam toate determinările, făceam calitatea...pentru cariere făceam calitatea pietrelor, pentru construcții...așa am găsit de exemplu Gherța, sunt niște bombe...

I: vulcanice

R: De andezit negru...alea înainte se foloseau pentru etalon, pentru ăsta...și ăștia...pentru microscopie și pentru cântare foarte ăsta că...

I: Aveau o inerție

R: Nu numai inerție...am făcut...și ce m-o frapat...că indiferent..era foarte omogenă, indiferent de direcții aveau aproape aceeași elasticitate, elasticitatea îi la sute de mii și diferența era în diferite direcții și diferite...la...ordinea miilor...care îi excepțional...atât elasticitatea dinamică cât și cea statică. ăștia foloseau pentru placaje...o piatră care îi o valoare...pe urmă..

I: Mai sunt acolo?

R: Mai sunt probabil că da...sunt pe dealuri numa trebe să scoți...de aia îs așa omogene și...că nu-s tensionate...ei când au fost aruncate afară...

I: Au fost în cenuși...în...

R: o rămas la suprafață...nu erau sub tensiune. Acuma cu pilierii de siguranță, bineînțeles oamenilor nu le-o convenit că câteodată trebuia să renunțe la anumite zone și mai ales când e vorba de zona...aici în Baia Mare și în jur, când e vorba de zona superioară unde-i aur...acolo te doare și am mai făcut anumite...la anumite mine...nu s-a prea ținut cont...și închiderea minerilor o venit

I: prin izbăvire

R: ...o venit ca și un noroc pentru unii...că nemaifolosind împușcări, nemaifolosind...nemaizgândărind...atunci

I:...s-a liniștit

R: ...efectul o să fie cândva probabil dar ...mult, mult, mult mai încolo...în timp

I: Îmi spuneți de...și ne interesează acest lucru...îmi spuneți de pilierul de la Baia Sprie, a drumului și al râului...acolo Filonul Principal trece de pe

R: ...trece dincolo

I: de pe un versant pe altul al râului, traversează drumul și își vede de treabă

R: și acolo...acolo mai sunt conținuturi...asta-i una...și mai e o chestie. Este zona a doua de mineralizație, în adâncime...dar...la Baia Sprie...filonul principal la Baia Sprie are niște zone de...are vreo 5 alterări...6 tipuri de alterări...și zone destul de largi...

I: Păi și filonul îi mare

R: Mare și zone largi de...și...când prinde apa ăla devine...

I: Imediat da...

R: și...

I: Alterarea exogenă e mult mai puternică

R:...da...acuma, până acuma ei au reușit, când nu era mina închisă deci se producea, pompele mergeau...și țineau apa sub 13 că acolo...alterarea e mai restrânsă și e silicifiere...mai...în coperiș filon îi mai stabil...mai sus...acuma apa nu știu unde e. O venit până la 9, n-o venit...

I: Garantat îi...

R: ...până la orizontul 9, habar n-am că s-o oprit...și deși nu se împușcă, nu se...s-ar putea să...mai încolo să aibe probleme. Când o fost surprerea pe Gutin, vă amintiți, nu?

I: Puteți să ne spuneți că rămâne...eu îmi amintesc da...

R: Era drumul ăla pe Gutin...toată lumea...adică asta era probabil că era o...o...conductă de apă din fontă care s-o crăpat și tot o curs...lumea zicea că din cauza aia...Bun, dar conducta aia era prinsă în beton...zonă de subsidență nu înseamnă numa zonă de surprare...noi împărțim cam în trei...zona de surprare, zona mișcărilor intense la zeci de centimetri și pe urmă zona mișcărilor reduse care merge la milimetri...La beton când ajungi la mișcări de centimetri și nu știu ce...ăla deja betonul nu mai e...nu mai rezistă și mai cedează...fonta fiind așa casantă și ea cedează și probabil, într-adevăr că surprerea propriu-zisă o fost datorată apei că s-o crăpat

I: Betonul...

R: Da...conducta de fontă...dar...

I: Dar de ce a crăpat?

R: Exact...asta era...Era bine așa...aia o fost...s-o găsit...bun...și probabil...până acolo...eu m-am uitat pe desenele alea și...parcă până acolo trebuia să ajungă zona mișcărilor atenuate reduse și așa mai departe...bine...asta e...Ce era acolo mai nasol ...era că e a doua linie de înaltă tensiune între Maramureșul istoric și Baia Mare...și acolo deja la stâlpii ăia ajung 2-3-4 țenti...deci vorbim de denivelări de ordinul centimetrilor...construcții serioase și pentru echilibru că ăla ține o greutate mare. Om vedea ce-o să fie

I: Revenind un picuț la...inima zăcământului pentru Baia Sprie este tocmai porțiunea asta de traversare a drumului și râului și au fost atâtea teorii și atâtea metode de

exploatare propuse dintre care vă întreb pe dumneavoastră ca specialist, dumneavoastră ați fi dat credit metodei alea cu rambleu hidraulic consolidat sau ar fi fost adaptabilă o altă metodă? S-a făcut mare zarvă vis-a-vis de...

R: Am lucrat la rambleierea lui Baia Sprie și la lucrarea aia am...pentru diferite rețete...ce să facem? Să fie consolidat? Să nu fie consolidat? Cu ce să consolidezi? Cu pirotină? Cu...? și cum eu aveam laboratorul și puteam să fac imediat încercări, cât e tasarea la o...? E, indiferent dacă nu folosesc un liant, indiferent de liant, rambleu...rambleu hidraulic e mai bun decât rambleu pneumatic că am posibilitatea să revin că ea se tasează fără doar și poate, dar am posibilitatea să mai vin să mai umplu dar o tasare oarecare tot rămâne. Dacă folosesc liant atunci tasarea se poate neglija ca oricum am liant și aici presiunile pe suprafață nu-s chiar așa de...nu vor fi așa de mari că prin rambleu nu las pereții să se deformeze prea mult și să se surpe și atunci numa presiunea aia, aia are coeziune și așa rocile-s deasupra și puțin și aia

I: Rămâne doar compresiunea de...

R: Un pic compresiunea și...păi vă dați seama...noi am făcut când era vorba de făcut rambleu consolidat pentru Baia Sprie, trebuia ca să poată...zonele fiind late...să meargă cu mașini cu nu știu...trebuia să reziste la 2-3 kilograme pe centimetru pătrat...cât are presiune în anvelopă atâta va fi...acțiunea și reacțiunea...da...cu mai mult nu-l apasă...mergea cu...mergea chiar cu...ăsta termocentrală să aduci

I: Zguri

R: Zgură...și ăla mai mergea cu ceva, mai băgai ceva ciment eventual...dar necazul alta e. La Șuior s-o încercat acolo, acolo s-o băgat mai mult ciment și acolo, și pentru aia am lucrat, mai mult ciment decât o folosit tot Trustul de Construcții din Maramureș...dar rezultatul era foarte slab...mineritul îi minerit...acolo nu merge cu cântarul, nu merge cu ăsta și...adevăru-i că se mai și deviază...uitați-vă la Turț...cât beton s-o băgat și acolo și...câte case s-o construit pe lângă ce-i acolo...Și era de slabă calitate, acolo se făceau un planșeu de beton, de 20-30 numa de centimetri și aia se cam surpa la un moment dat, că trebe să ai mare grijă la ciment două chestii pe lângă cantitatea de apă și cantitatea de ciment, granulometrie și tasare, la care lumea nu prea se uită așa cum se uită la apă...să nu bag prea multă apă sau...ei în minerit cum trebuia transportat acolo se băga multă apă și dacă puneai cimentul, apa spăla...deci chestii din astea. Eu îs pentru...au făcut în...într-adevăr au făcut japonezii tot așa cum fac și eu cu rambleu consolidat planșee...ei da ăia au fost japonezi...noi suntem

I: Deci spuneți că îi o metodă viabilă dar cu...o disciplină deosebită

R: Da...și dacă m-aș duce...de jos în sus

I: Ascendent

R: Ascendent...

I: Adică tu o să stai pe beton și aștepți...

R: Nu beton...să stai pe rambleu...Eventual...și acolo că poți ca să nu ai diluție mare să zicem 5 centimetri să fie mai tasat, mai...consolidată, că altfel, altfel iarăși ajung la o diluție foarte mare...Că s-au folosit ramblee ascendente dar diluția era mare, pierderile erau mare în talpă

I: Ați auzit de...acuma este la modă, în mineritul modern, mai nou, și datorită impactului asupra mediului...în mină să bage sterilul de flotație? Ca rambleu? Asta a existat? Ideea asta?

R: Da...dar sterilul de flotație, ne-am gândit și la asta dar sterilul de flotație...acolo avem o problemă, mai ales că...unde aveam aur și nu numai că fînețea de măcinare și la un moment dat dacă am niște particule...am acolo peliculă de apă care n-am cum să scap de ea...

I: Apa reticulară

R: Și...la...vă spun cinstit atâta e acolo

I: Ok. Bun. Continuăm. Mergem mai departe. Ce mai aveți să ne spuneți vis-a-vis de...

R: Mergem la închideri?

I: Mergem la închideri sigur

R: Aicea-i...atâta aș vrea să rămân la Institut...eu n-am..deci nu...cum să spun? Nu pun pe pedestal pe nimeni...dar directorul care o fost la Institut o fost un om...un stalinist jos cu pălăria, era stalinist...am intrat în conflict cu el nu o dată și conflicte dure, dar...dar...eu director mai bun n-am văzut

I: Bun organizator, nu?

R: De la 200-300 de oameni câți erau în anii 70, înainte să spun că în 69-70 erau numa grup de cercetare...ajuns până la 1000 de oameni. Ce înseamnă...să vedeți ce înseamnă un om. Și nu numa c-a ajuns, a avut și realizări, multe realizări...multe domenii și omu ăla...da omu ăla era primu care venea și poate era ultimul care pleca...Dar în rest era stalinist. Ce-i a lui îi a lui

I: Sigur

R: Chit că se spune că un director nu trebuie să fie un meseriaș bun dar era și bun meseriaș. Și avea o putere de sintetizare. El era preparator dar să știți că și la...citea lucrările mineritului...acolo era electromecanic, chimie, minerit, biologie, microbiologie era....aveam un laborator tare de microbiologie, cu leșiere, cu chestii din astea...

I: Vă întreb imediat de leșiere dacă mi-ați amintit de ea

R: No...să vă povestesc un pic de leșiere? Vă interesează?

I: Da, da, dala Baia Sprie a fost un panou experimental, adică se dorea a fi un panou experimental

R: Și acolo am...era că...încă nu m-am apucat de geomecanică...că ăsta e hăt de mult, pe urmă s-o abandonat și s-o reluat...și la Ilba...acolo am luat un bloc de exploatare, panou e incorect de spus, nu? Un bloc de exploatarea că panou îi cam orizontal, ăsta-i vertical și am perforat găuri lungi de 30 cam 30 de metri...

I: El era conturat la 50 de metri sus, 50 de metri jos...

R: Nu 30, că era un subetaj

I: 30? Aha am înțeles

R: Era la Ilba într-o zonă, pe Mihai undeva, o zonă mai veche și acolo...și perforarea o mers foarte bine...totul o mers că noi aveam și minerii noștri la Institut, aveam vreo 10 mineri

I: Da?

R: Da...tehnicieni, mineri...experimentările noi le făceam nu...cu oamenii de la mină...cu ai noștri și l-o împușcat și am lăsat să curgă leșia...dar la un singur lucru nu ne-am gândit...nu curge numa de sus în jos, cum zicea ăsta...marele geolog care o spus...cum îl chema? La Revoluție ăla chelul care era...

I: Aaaa...V.?

R: Da...el când o făcut o lucrare la...și era prieten cu geologul de la Șuior, o făcut o lucrare și spunea că apa curge de sus în jos, asta era concluzia...Dar aicea nu era așa...cum noi am pușcat o cantitate...3000 de kile de dinamită, 3 tone...aia-i mult...ca să sfârâmițăm, ca să...am crăpat și stânga și dreapta că era o zonă veche și aproape de suprafață și cum curgea...frumos apa...noi am așteptat jos, el a apărut altundeva. Și atunci am oprit momentan, P.G., fostul decan de la Institut el era implicat...era...eram mai mulți, mă rog. Și pe urmă s-o reluat împreună cu nemți, după 90 da din vest o fost...așa...și s-o creat un laborator foarte...de microbiologie, foarte tare...erau și...și oamenii erau cum să vă spun, deci nu lucrau...n-o priveau numa ca o meserie, era și un hobby...de aia..

I: Și-o pasiune

R: O pasiune da...că...nu simțeau că îi oboseală, nu simțeau nimica...tu lucrezi că te interesa rezultatul

I: Da, da, da...din curiozitate...de...implicare

R: Și...tot la cercetare...că mai scria acolo cum era cu relația între colegi. Și ăsta era...deci noi eram pe laboratoare împărțiți..era diferența cel puțin la noi la mineri, diferența între cel mai în vârstă și cel mai tânăr era cam 10-12 ani și atunci relația era o relație de prietenie, ne vizitam când...deci era o atmosferă de lucru că...dimineața când te sculai abia așteptai să te duci la lucru...nu că „Vai iar trebe să mă duc”...

I: Asta e un lucru bun

R: Și asta s-a văzut și din rezultate. Oamenii se ajutau deci nu...nu era că eu să ajung primul sau eu să fiu ăla care...e meritul meu nu-i al tău...se ajutau foarte mult și fără nici o problemă...era atmosferă plăcută. Și ăsta era cam și în restul laboratoarelor și v-am spus că a început să se dezvolte după 72 și cam din...din tineri luată, nici unu care deja era la o întreprindere sau ceva...nu venea la cercetare

I: Nu venea la Institut la bani puțini

R: Că aici era nivelul de salarizare era...noi câștigam cât câștigau frizerii. Dacă noi plecam la o mină de exemplu, deja cam dublu era salariul...dar...foarte puțini o fost care s-o dus la o mină și și ei s-o dus de inginer șef, de...dar în rest nimeni nu s-a aruncat...dacă făceai munca care făceai...Ne mai ducea așa o perioadă mai lungă, eu cea mai lungă perioadă am avut-o la Borșa, trebuia pus la punct o mină, Gura Băii...era cea mai spurcată...Am ajuns la...producția proiectată...bun...cam greu o fost să aducem da...ce era frumos că ai învățat pe oameni să lucreze cu capul...și după ce au început să lucreze...când ne-am dus acolo...păi nu puteam să urcăm pe un suitor că aruncau cu pietre...că no...nu știau că de ce suntem acolo...La sfârșit...nu chiar de la jumate...mai, mai încoace de jumătate, când au văzut că noi n-am avut pontaj, nu dădeau bani, numa strict partea tehnică. Pe urmă am ajuns acolo că, dacă aveau o problemă mai dificilă nu se apucau de lucru dacă nu ajungeai acolo. Câte unul dintre noi avea două sectoare...era greu...

I: Evident da

R: Două sectoare să coordonezi și să te duci de două ori la fiecare loc de muncă...cam asta făceam ca să verificăm la început și la sfârșit. Da vă spun, asta mi-o plăcut în toată șmecheria asta că n-o început până când n-o cerut părerea...că el aici nu știa ce să facă, din asta n-a mai văzut și...ne-o cerut părerea și de aici în colo s-o mers...cum ai zis așa o făcut... Oamenii ăia care au zis că-s lupi...așa erau, lupii din Gura Băii. Nu erau...erau oameni buni, numa că trebuia să...dacă voiai să fi respectat trebuia să îi dai respect.

I: Ajungem la închiderile de...

R: La închiderile de mină...părerea mea, asta îi o părere absolut personală cu intrare separată. Cea mai mare prostie care s-o făcut era în modul ăsta care s-o făcut închiderea de mină. Și vă dau câteva exemple. Te opui...să luăm cu apele, în primul rând cum ajung acolo apele?

I: De sus în jos...ne-ați spus odată

R: Așa este...de sus în jos...Să începem de acolo, acuma să mă ierte colegii proiectanți, proiectele erau foarte slabe, eu am văzut tot ce era legat de minereuri și și de la cărbune am mai văzut...nu numa la noi, în toată țara...cam tot am văzut, proiectele, am răsfoit că m-o interesat. Te pune acolo...dacă aveai un suitor...

R: Deci cu...am un suitor care dă până-n suprafață, ar fi puțu da...mă pune acolo, în proiect e prevăzut să rambleiez, să rambleiez, să rambleiez până nu știu unde...bun...de la suitorul care e bătut până sus, de la suitorul de aeraj, la 10 metri am un abataj vechi care s-o oprit la vreo 15 metri de suprafață cu timpul s-o surpat...ăla nu zice nimica, numa să-l împrejmuiesc...vine apa...zice nu...aici nu...

I: Mă duc pe unde-i rambleul

R: Aicea am gard de sârmă hai să mă duc dincolo la suitor să văd acolo pot intra...să fim serioși....

I: Adevăru știți care îi...

R: Deci apa...

I: Niciunde nu a fost un control asupra golurilor subterane...să-mi spună mie cine ce-o vrea...

R: Apoi Baia Sprie

I: Baia Sprie...păi da n-o venit Valea Tulbure acolo de...

R: Da știți că a apărut un nou lac albastru la Baia Sprie?

I: Da sigur că a apărut acolo unde erau compresoarele acolo

R: Da...știți

I: Știu

R: De acolo ați început, nu? Unde începi acolo îți tresare inima

I: Da nu să știți că și Săsarul mi-a plăcut...foarte mult...l-am luat cum să spun...

R: La Săsar...puțul...

I: Nu pot să zic că știu tot Săsarul, mai mult Sofia o știu, partea de Sofia și pe urmă m-a dus vremurile și la Ilba și la Nistru...dar cine crede că...apropro de golurile subterane și de infiltrațiile de la suprafață în mină că le stăpânește...ăla e un mare mincinos

R: La Săsar absolut cu goluri subterane dar și...pentru Săsar n-am lucrat...Și acolo și la Șuior inginerii de acolo erau foarte deștepți, era greu de lucrat cu ei...ei știau tot...Cum s-o surpat acolo cu cal cu tot?...

I: Da sigur

R: Era pădurea aia de cireși sălbatici...numa că acolo B. a fost mai cu cap și înainte să se îmburde minele o tăiat...

R: Deci asta-i cu apa...a doua chestie tot cu apa...e că poți face o închidere de mină...poți face...îți fac închidere de mină și scoți tot minereul care-i abatat...prin abatare nu fac altceva decât creez suprafețe mari de contact între apă și minereul...și asta durează 50-60 de ani...păi uitați-vă...am văzut niște poze de la americani, minele din 1800 și nu știu cât...încă nu-s închise și încă curge apă...

I: Apa de zăcământ care spală...

R: Apa care tot spală minereul....mai...acuma vin și trag niște diguri...înainte și asta am văzut, deci caz real, nu mai știu cum îi zice mina da aparține...numa IPEG-ul o lucrat acolo...Băiuțului...acolo undeva...deci numa asta o lucrat IPEG-ul o lucrat, a făcut un abataj experimental

I: Țibleș? În Țibleș acolo?

R: Poftim?

I: În Țibleș?

R: Pe acolo unde...da...vreo 50.000 de tone dacă o avut acolo abatut, nu o scos și e așa dealul...închid aici, închid dincolo. De aici apa vreau să trimit dincolo și acolo să pun o stație de epurare...trebuia să faci niște diguri ca să reziste la 10 kile pe...avea 10 metri...stați cât avea de ridicat...nu mai știu da mult...diguri de retenție de 3 metri...asta-i...nu mai știu cât era presiunea, nici nu mă mai interesează, nici atunci nu prea m-o interesat...și mă duc și vorbesc cu pădurarii...,Oameni buni, aici ați avut borcuturi?"...,Da"....când o venit IPEG-ul după aia „Nu”...bun...ce se întâmplă? Dacă eu aici bag digurile, apa se ridică, apar borcuturile, dincolo nu știu dacă o să ajungă...da... unde am avut izvoarele de apă minerală...acuma o să am izvoare de apă de mină...și tot invers voi avea, voi realiza invers față de ce voiam...n-o să-mi curgă numa aici să...

I: Concentrația o să fie pe toată zona

R: Pe toată suprafața...aia de unde...Așa...să vă mai spun de închideri? Pe urmă...prostii....Lăsat acolo utilaje, lăsat acolo cabluri, lăsat acolo tot ce vrei...și nu există...adică n-o existat o verificare a calității închiderilor...asta lipsea totalmente. Când o venit cu Banca Mondială au...pentru noi, au câștigat niște inși, dar inșii ăștia...pe urmă am vorbit cu ei...ei au venit din domeniul mineritului de cărbune...vă dați seama ce contact...cât se pricepeau ei, erau superviserii...De la cărbune la minereu....hai că dacă aveam niște blocuri maride pe unde...mai treacă meargă dar...la filonian când te duci

I: La filonian îi altceva...

R: Am avut o dată, m-am întâlnit cu ei la ...noi am avut închidere, v-am spus c-am mai lucrat și la închideri...la Leșul Ursului...și am avut discuții, nu puteam să fiu de acord cu multe chestii...atunci am și plecat de acolo...că ai mei s-o supărat că de ce mă pun în gură cu superviserii...că-i prost...Ei luau...Leșul Ursului, munți, Bucovina....era o vară toridă, ei atunci luau...măsurau cantitățile de apă, concentrațiile...când...Bun...pe urmă...erau niște surpături...de acuma erau surpături la suprafață...și eu știu cum au exploatat ăia cu subetajele...Leșul Ursului că acolo îs niște șisturi păcătoase și culcuș și coperiș...Te duci cu subetaj, curge șistu care e negru, îl scoți șistu, lași minereul acolo...și....ai și surpătură deasupra...vă dați seama ce-o să iasă de acolo și...ce concentrații o să iasă și ce cantitate o să iasă...ei bagă acolo cu pipeta...Deci cam asta-i părerea mea despre închideri...Redeschiderea minelor...

I: Așa...era o întrebare

R: Imposibil...cel puțin...foarte multe am văzut închise...dar partea de subteran cu sunt închise...aia îi imposibil...Două sau trei hălzi am văzut care au fost făcute ca lumea, hălzile care-s la suprafață...vă dați...și într-adevăr vegetația o crescut

I: Din cele 200 și ceva de hălzi...nu...din 2 sau 3

R: Da vă spun...deci când vorbesc de închideri nu vorbesc numa de Maramureș

I: Da, am înțeles

R: Vorbesc și restul unde...la cărbune nu m-am dus, nu m-a interesat la cărbune închiderile că acolo nici nu s-a apucat...și o declarat închis...da...Și...nu știu cine era atuncea, era un oltean Ministrul Industriei și ăla ce-o făcut cum te duci la Petroșani...e...nu mai știu e...ăsta acolo, un

sat acolo...și-o făcut o firmă și șeful firmei era croitoru ăstora de la securitate...ăla era șeful...în primul an când s-o scos la licitație lucrările de închidere ăsta o câștigat firma 90%...Vă mai spun și pe urmă o să vedeți ce...de ce sunt așa închiderile....Vă mai spun o chestie. Ăsta am pățit-o noi, la firma unde am fost erau...niște lucrări...nu mari, mici da multe...în Bucovina, cunoșteam acolo...și licitație...asta spun că era la licitație 20% sub sau 20% peste...dacă depășeai această limită...erai eliminat...Prima lucrare câștigat de noi, doua, treia, la a șasea deja o ieșit ăla care conducea licitația, o ieșit și s-o dus la directorul de la Închideri din București și i-o cerut părerea că nu...s-o întors și după 6 lucrări licitate o schimbat regulile jocului...nu mai ținea cont nici de minus 20, nici de plus 20....Da...așa mergea licitația și atunci s-o luat toate lucrările, s-o luat licitația de la....Da asta era pe....acuma nu-i așa...nu...nu...

I: Nu...

R: Asta era...

I: Asta-i de mult...nu?

R: Mergem mai departe. Deci asta cu redeschiderea așa de prost îs închise minele încât nu văd...eu cel puțin la majoritatea, nu la toate dar la majoritatea minelor văd o imposibilitate de redeschidere. Acuma...lucrărilor care au fost făcute...eventual noi lucrări, ar fi mai ieftin să...și mai ales că mai avem zone mineralizate infinite. Păi cum ați zis dumneavoastră, am zona aia de la Baia Sprie până la Șuior, acolo am...am alea de adâncime...ăla de adâncime...și Baia Sprie adâncime și Șuiorul și nu mai...Herja adâncime, stați că și Herja...Herja noi zicem că așa și pe dincolo da nu e chiar așa...Nu știu ce-i în vest, acolo nu cunosc așa de bine, nici Săsarul, nici Ilba....zona a doua de mineralizație...nu știu...

I: Nu...îi eminamente auro-argentifer...are niște zăcăminte Wilhelm-ul sau Bartoșa care îs complexe dar restul...

R: Dar zone de est, acolo este....

I: Și Săsarul are, Borzașul, un zăcământ cu un corp mare care s-ar preta a fi atacat în carieră...dar acuma e greu după ce s-o urnit toate, tot masivu-i în mișcare....

R: Borzașu o fost ăla care...o fosts-o surpat...așa-i...

I: Îi greu să...dar...

R: Pe urmă....

I: Ideea este că redeschideri nu...o eventuală reinterpretare...din nou...sunt de acord cu dumneavoastră, o lucrare care a stat sub apă aia nu mai...

R: Ce să întâmplă? Vedeți că mineritul ăsta...exploatarea e ciclică....

I: Da, evident

R: Că ce o fost lăsat de bătrâni, acuma vorbim de aur mai ales că toată lumea fuge după aur, cum a fost...păi ăia la 10 grame lăsau acolo...pe urmă ai venit tu, ai lăsat la sub 0.5...dacă tehnologiile mai avansează atunci...

I: Sau prețul aurului urcă, urcă...

R: S-ar putea să te reîntorci...câte zăcăminte care s-o închis nu...n-ar merita să fie exploatare și la conținuturi care o avut...pe urmă să nu luăm că e Borșa, e asta...ziceți unde...singurul filonian de la Borșa

I: Toroioaga

R: Toroioaga...partea sudică nici n-o fost deschisă, nici n-o fost pregătită nici...și acolo-i aur...că a fost aur partea nordică, este și aicea...Pe urmă hai să mergem...care îi ceva...așa ceva nici nu știu dacă o fost vreodată în Europa...sau a mai fi...Turțul...păi Turțul ceea ce s-o scos până acuma nu-i nici 10%, corpurile care sunt...numa că am impresia că-s spre tovarășii ruși, Ucraina acuma...dar sunt niște corpuri așa de mari...

I: Păi unul dintre motivele pentru care s-a făcut Flotația aia uriașă...s-a început investițiile la extinderea Flotației, asta a fost...datorită faptului că...

R: Încă nici nu...vă spun eu că nu...nu asta o fost...

I: Nu?

R: Cu Flotația o fost pierderile foarte mari care au fost pe drum...păi a avut vreo șase transbordări...așa...ei încă nici nu o evidențiat, nici acuma nu știu dacă este evidențiată corpurile de care vă spun. Nici nu sunt evidențiate. Erau doi geologi care știau... de la IPEG...lor le...era frică, era rușine că lumea o să râdă de ei dacă spun ce e acolo...au început să meargă cu...la filonul 500 și...pe acolo...dar încă în cele două corpuri mari nimeni n-a umblat...și de corpul ăsta care a exploatat la Ghezuri o bătut joc...păi ei s-au dus pe filoane, care erau mai late decât o galerie, dar inter filonianul zinc-plumb avea 5 și cupru avea de la 0.5 la 1, la 2, până nu știu unde...și aia lăsa acolo, aia era sterilul...Da...ăsta-i Turțu...numa că necazul e că-i foarte aproape de graniță...mda...

I: OK. Începuserăți ceva să-mi spuneți înainte de a începe interviul despre mineritul din sare

R: Cum? De sare? În zona de...dincolo de Gutin acolo prima dată o fost cu sare, aia o început nu știu exact dar găsiți în arhivele la Sighet găsiți toate astea...îs foarte bine scrise, era și un profesor de istorie care mai încolo o fost și parlamentar ceva...ăla o scris o carte și acolo-i amintit...Eu am avut cartea dar am dat cuiva și nu s-a mai întors...

I: Așa se întâmplă cu cărțile

R: Dar se găsește...ăsta era...e o legendă sau nu-i o legendă...dracu știe...unul dintre regii ungarilor s-o căsătorit...o fată a regilor ungarilor s-o căsătorit cu un polonez și ca zestre i-o dat cele două zăcăminte, de la Ocna Șugatag și de la Coștiui și fata acolo...într-un puț i-o picat inelul și-o regăsit aicea...asta-i povestea

I: Asta-i legenda...

R: Da ...legenda...Adevăru e că cea mai curată sare din Europa e aici în Ocna Șugatag și Coștiui, da ăsta am învățat noi la mineralogie... Dumneavoastră n-ați învățat?

I: Nu...este o noutate pentru mine

R: Destul de rău

I: Destul de rău da...

R: No...ca puritate aici o fost. S-o exploatat până prin 50, dar vă spun economia Sighetului și nu numai...se baza pe ăsta și pe lemne. Făceau plute și încărcau sarea în plute...la Sighet era acolo...acolo se adunau plutele, acolo erau digurile, de acolo porneau...și duceau până în Ungaria pe acolo și acolo vindeau sarea și lemnul, cumpărau grâne și căruță, boi...tot ce...și veneau cu boii acasă...Deci cam...prea multe n-aș putea să vă spun...Știu atâta că au adus foarte mulți slovaci, polonezi care au lucrat...polonezi și slovaci, ăștia au lucrat

I: A fost vreodată ocnă pentru deținuți?

R: În Ocnă n-a fost...Ocna Șugatag da nu...n-am mai prins...

I: N-ați mai prins...

R: N-am mai prins să intru...nu mai era voie...încă cât am fost eu copil, încă trenul acolo se întorcea unde era...mina...curtea mina dar...în mină n-am fost niciodată...nici aici, nici la Coștiui

I: Da ce s-a ales de ele?

R: Poftiți?

I: Sunt surpate...îs...

R: Ce...a intrat apa...și ce se întâmplă...dacă o mină de sare, dacă o mină de sare e lăsată de izbeliște aia se surpă...intră apa...de sus în jos...într-adevăr ca ajunge odată la o concentrație, parcă 31 când nu mai dizolvă

I: Nu mai...saturație

R: Da cum tot plouă, plouă, plouă...aia se diluează apa și...

I: Bine plus că tot prin sondaje o scos saramura, o creat goluri și...

R: Păi și acolo vedeți că unde că ăsta era o tehnică, tehnologie de exploatare a sării prin sondaje...da și acolo sunt niște reguli

I: Evident

R: De aia o fost necazurile prin anii 2000, după 2000...surpările alea mari

I: Da, da

R: Că nu s-o ținut cont de ce trebuia făcut...Apropo că acolo e...că am ajuns la necazurile astea...ați întreat și de accidente de muncă. Eu cât am fost și am văzut, majoritatea accidentelor se datora nerespectarea regulilor...majoritatea

I: Așa-i...majoritatea covârșitoare nu...

R: Acuma nu vă pot spune 90% sau 99%....

I: De exemplu, ce nu se încadrează în chestia asta o fost accidentul ăla colectiv de la Șuior și nici unu n-o avut o vină personală sau n-au respectat ei normele. Efectiv a fost un accident să spunem mai degrabă tehnic, mai degrabă a celor cu cap care trebuiau să-și deie seama despre ce se întâmplă acolo...

R: Sunt accidente într-adevăr care...

I: Dar minerul într-adevăr...în minerit minerul ca persoană are responsabilitatea și ce este nu tragic...ceea ce este caracteristic acestei industrii, când intri în mină tu nu răspunzi numai de viața ta ...

R: Asta s-o și văzut...vedeți că cum să vă spun....știe că aparține unui grup și legătura între ei e foarte strânsă...

I: Da....asta îi identifică cumva, și munca grea și mizeria...

R: Și minerii se ajută...de aia...un miner nu poate să se încadreze în alt loc de muncă, foarte greu...trebuie să fi lucrat foarte puțin ca să se poată încadra într-un alt tip de lucru...

I: Da...tot cu...

R: Nu că aici era obișnuit și ce mi-a plăcut la mineri...dacă o avut un clește, un ciocan și niște sârmă eventual...orice rezolva...

I: Da...ranga, ciocanul și...

R: Da...asta îi...

I: Se descurcau cu resurse...

R: Da...și să ne întoarcem atunci la Sighet...vă dați seama ce-o însemnat sarea pentru zona respectivă dacă în ...prin 1600...Sighetu nu era mare, dar 60 de familii erau nobili care nu ...n-o primit nobilimea din moși strămoși...au cumpărat...titlul de nobil. Și ăsta numa...comerțul cu sarea, comerțul cu...asta o fost

I: Da tre să recunoaștem că Sighetu Marmăției a luat...era cum îi spune...capitală de Plasă, acolo era Maramureșul, acolo era să spunem regiunea Maramureșului...nicicum în Baia Mare. Baia Mare era un oraș mineresc care s-a dezvoltat expansiv în ...

R: După 60

I: Da...după 60...a crescut enorm și atunci ...normal că s-a schimbat polul de putere dar...dar polul cultural și economic o fost la Sighetu Marmăției

I: După ce-ați lucrat în închideri ați mai lucrat undeva?

R: Păi am spus, la demolări

I: La demolări

R: Da tot prin multe locuri...am..tot la...mină acolo când era ceva de demolat...mai închis și mine...de suprafață că nu ne-am băgat în subteran...pe unde era rost de pușcat

I: Apropo de demolări...foloseați exploziv, nu?

R: Numai exploziv, numa cu exploziv

I: Și găurile le dădea personal specializat? Foști mineri?

R: Bineînțeles că ...

I: Cam foști mineri erau, nu?

R: Foști mineri....foști mineri și am avut mineri din Valea Jiului și ei o venit angajați...normal, lucram cu ei

I: Este o...tehnologie complicată sau trebe să stăpânești mai degrabă disciplinar

R: Cum să vă spun? Trebe...Acolo deja e...îs două chestii...e...trebuie să cunoști construcții și trebuie să te pricepi la împușcări. Apropo de asta când v-am spus că nu mi-a plăcut...ce dracu trebuia să învățăm noi geomecanică...așa o fost și cu construcții că am făcut un an și construcții...construcții de suprafață, construcții industriale, construcții civile...Aici când...când te apuci de o demolare trebuie...iei...într-adevăr iei proiectul, dacă nu ai proiectul îl faci tu tot sistemul și rezistența clădirii sau rezistența a ce vrei să demolezi și vezi care sunt punctele slabe, unde trebuie să intervii, care...pe urmă să...cu cât mai puțină găuri, cu cât mai puțină muncă, cu...să...Și atât de...sunt cărți pentru asta...nu pentru...aia de rezistență, da...partea de perforare-împușcare sunt cărți unde îți spune cât...în cazul in care ai beton din asta, în cazul în care ai știu eu din asta...la ce distanță și ce cantitate. Cantitățile de obicei îs reduse...în schimb numărul găurilor să fie mare...și acuma...mai greu de demolat de exemplu clădirile vechi care îs din piatră, din betoane de..

I: Amestec de materiale

R: Când ai din astea unde ai de exemplu beton armat, pui gaura lângă armătură și fierul transmite unda foarte bine și dintr-o dată aruncă jos betonul...Și într-adevăr trebuie să fi acolo...disciplina trebuie să fie foarte riguroasă...nu poți...nici la...din partea tehnică deci dacă ai atâta găuri trebe să dai, atâta găuri dai...dacă trebe să sufli găurile, trebe să sufli găurile...lungimea să fie atâta, burajul să fie atâta...acolo trebe să ți cont de astea

I: Ați avut rateuri?

R: Da....

I: Cauza?

R: Nu mai știu...da o fost și rateuri și vai de rateu...

I: Vai de rateu, așa-i

R: Vai de rateu...probabil la legături acolo...așa este...și am avut și cazuri din astea că la silozuri ne-am luat după...silozuri construite...la Săsar, făcut de...silozurile făcute de ...cine...era atunci inginerul șef? B.

I: Țăla dînspre Liceul Minier?

R: Da ȃla care trebuia sȃ preieie sȃ...

I: O fȃcut corhele alea acolo, funicular

R: Mȃ rog...nu era cu funicularul, parcȃ trebuia o bandȃ...Și ca și orice construcție din aia avea proiectul, noi ne-am ghidat dupȃ proiect...și la proiect acolo scrie cȃ ai așȃ partea de jos de evacuare, ai aici...cum e rotund...și plus gura și între...acolo nu era nimic, era gol...În realitatea, era așȃ...deci planșele alea erau înclinate, așȃ veneau frumos, jos era...iar între nu numai cȃ o fost umplut cu beton dar erau niște grinzi formidabile puse acolo...Noi oricum ne-am...calculezi centrul de greutate...dai...și sȃ se îmburde...Numa n-o vrut sȃ se îmburde, greutatea era jos...știți...pȃi vȃ dați seama și grinzi de un metru pe un metru plus cȃ o umplut totul cu ȃsta...centrul de greutate era mult mai jos decȃt am calculat...n-o vrut...No ȃla o fost greu de dat jos...pe urmȃ...noroc cȃ am avut douȃ, ȃsta o stat așȃ...am pușcat a douȃ, deja știam ce este, știam pȃnȃ unde trebuie sȃ perforȃm și sȃ pușcȃm și impactul l-o îmburdat și pe ȃsta. Țsta o fost...nu știu de ce siloz știți dumneavoastrȃ...

I: Ați lucrat în multe domenii...Acuma e previzibil, este previzibil rȃspunsul dumneavoastrȃ cȃ aproape cȃ ați și rȃspuns. Dintre toate domeniile astea care v-a plăcut cel mai mult?

R: Din toate?

I: Din cercetare, geomecanicȃ, în...

R: Geomecanicȃ

I: Geomecanicȃ

R: Pȃi..ce-mi pare rȃu cȃ este un punct acolo și ce înseamnȃ pentru mine personal...

I: Da...da...ce înseamnȃ pentru dumneavoastrȃ?

R: Pus cruce la industria minierȃ. Vȃ dați seama cȃ eu cȃnd am plecat din Institut aveam de ani. Toatȃ cunoștinȃa acumulatȃ dar nu ușor, nu ușor...nu mai folosea la nimic. Cȃnd trebuia sȃ dai ...pȃnȃ aici ai acumulat...și cȃnd trebuia sȃ dai afarȃ din tine...nu mai era, nu mai era cine sȃ cumpere sau cum sȃ vȃ spun. Au mai venit sȃ mȃ duc...nu știu dacȃ îl știati pe P.G. era geolog la Institut...no, mȃ rog...ȃla s-o duc în Chile și acolo s-o fȃcut mare șef...

I: Am fost, am fost și eu în Chile numa cȃ ne-am despȃrțit pe traiectorii diferite am fost...Ca nume îl știu, știu despre cine spuneți

R: Da...mi-o zis sȃ facem un laborator de mecanica rocilor în Chile cȃ pentru ei fȃceau americanii și costȃ...te usucȃ...fi foarte costisitor...Dar n-am avut nici o tragere de inimȃ sȃ plec...am spus...,Pȃi dacȃ vreți...cȃ au trimis și alții...trimite-ți și voi probe și vȃ fac aici...dar nu mȃ duc"...Pȃi am primit așȃ da o singurȃ datȃ de la...Argentina...argentinieni o trimis probele, lor le-o convenit sȃ trimită sȃ le fac cȃ era tot mai ieftin decȃt sȃ...fȃcȃ alții...cȃ noi lucram pe bani mȃrunți...Cȃteodatȃ lucram și fȃrȃ sȃ mai cer ceva...sau ceream numa modic cȃnd trebuia sȃ fac la IPEG sau... Ceea ce îmi pare rȃu pentru IPEG, practic un laborator tare

trebuia să aibă IPEG-ul...ei o avut din punct de vedere geologic da când predai o documentație, dacă bine-mi amintesc e prevăzut să predai și proprietățile fizico-mecanice...

I: Ale rocilor evident

R: Pofțiți?

I: Evident

R: Nu cred că există vreo...sau foarte puține unde ei o predat cu proprietăți dacă nu iau prin asimilare...

I: Da...da...de obicei prin asimilare sau prin comparație...N-am văzut nici o documentație în care să zică ăsta-i buletinul de analiză pentru ăsta...

R: Este buletin privind conținutul și ăsta există dar privind proprietățile fizico-mecanice nu...Și gândiți-vă...

I: La andezitul de Jereapăn, acolo în Cavnic îi

R: Au fost făcute cândva determinări de bucureșteni, de...și o luat de acolo...Dar ce ușor era pentru IPEG, aveau ...se făceau jos cu pălăria față de ăsta...care făceau...sondiști...scoteau la carote de numa numa...deci din ce să faci determinare aveai...eu trebuia, dar de exemplu când...Baia Sprie, da...orizontul 15...n-aveam nici un foraj, mă duceam scoteam blocuri, aduceam sus la suprafață. Blocuri cel puțin 30 pe 30 și cu o mașină de găurit mare făceam carote...scoteam carote și pe aia făceam determinările...Ce bine era...de aia de multe ori...aveam o înțelegere cu IPEG-ul...mi-o dat voie să mă duc la carotele lor și luat carote și făceam determinările de pe carote care primeam de la IPEG. Păi așa am...mulțumită acestor IPEG-uri s-o turnat atâta beton în Turț...ei nu știau...cei care o făcut, geologii care o făcut, nu știu cum dracu o dat...așa o făcut gropile încât o dat niște roci foarte stabile, deci nu se știa ce rocă îi acolo. Eu când m-am dus la Turț și am aluat sondele de suprafață...și alea de subteran da alea erau de 42 diametru și de 100 de metri numa da...am văzut că toate...partea superioară tot s-o făcut praf și atunci am venit la geologii noștri, geo tehnicieni..., „Măi acolo îi ceva bai”...atunci o chemat pe ăștia din București și s-o apucat și o zis „Domle 24 de ore poate sta dezvelit, de aici în colo se duce dracului”. Vă dați seama dacă începeau construcțiile, drumu...prima dată drumu au făcut și construcțiile...pe o bază care stă stabil 24 de ore...ce era?

I: Da într-adevăr

R: Dar din păcate s-o băgat acolo degeaba și...Turțu...la Turț era suficient, cum era...aveam...și aveau...nu noi, nu știu cine da în țară era stația mobilă de 500 de mii de tone...ei făceau anual cam 300 de mii de tone...dacă aduceau o stație mobilă de 500 era suficient...Și cu exploatarea nu știu cum ...iazul cum era...proiectat unde să fie... n-aș putea să vă spun...sub 250...după ce ajungeau la 300 sau nu știu ce...deja fisurile puteau ajunge în iaz și atunci s-ar fi putut întâmpla ce s-o întâmplat la Mufulira paremi-se când un iaz s-o băgat în mină și-au murit 170 sau câți de oameni...și ăla nu-i numa apă...ăla-i mol, nămol

I: Da, da, da...pulpă

R: Da...deci...îți spun...câteodată îi bine c-o intervenit închiderea minelor...în anumite cazuri...și aici vedeți decât Șuiorul...de când nu mai lucră nu mai au probleme cu...o dată o fost numa de o venit apa...după aia că nu se zgâlțâie...stă...

I: Biata natură își reintră în drepturi...

R: Da ...deci asta cu închiderea, cu oprirea activității miniere asta îmi pare rău...și asta nu-i numa la noi...uitați-vă...Am fost în '96 la Ruși la Vnimi, cel mai mare Institut de Mecanica Rocilor din toată lumea acolo. Vă dați seama că ei când făceau modele...pe materiale echivalente, veneau cu vagonetul și aduceau materialele...când făceau un model fizic pentru golirea minereului din magazin aveau un model de 50 de tone...

I: Rusește

R: Așa...și și la ei deja mineritul era...și Vnimi deja dădea afară oameni...și acolo s-o...a fost o conferință internațională unde o trimis...Uniunea Europeană un reprezentant care voia cumva să țină suflu în Vnimi și au zis, au explicat de ce...fiindcă rușii erau care făceau cercetare fundamentală...vesticii erau cu cercetarea aplicativă

I: Aplicată, da

R: Dar dacă nu aveau cercetare fundamentală nu mai aveau cum să ...

I: Nu aveau ce aplica...

R: Ce...să facă cercetare...Dar nu...cred că o dat chix până la urmă...era o fabrică numa pentru...era...formidabil de mare...și aveau unde ei să facă cercetare și asta era...partea europeană da aveau Institutul aveau lucrări și nu numa, și oameni și dincolo de Urali, mai mergeau și acolo deci erau foarte...înainte foarte bine organizați...și unde au pierdut ei mult, au pierdut cu aștia, cu țările sudice a lor...ăia s-o desprins și banii erau acolo și ăia aveau minerit...da asta nu aparține de Maramureș...asta numa ca paranteză că nu numa la noi ci în toată lumea e o problemă

I: Se reorientează mineritul spre zăcăminte mai sărace și mai ușor de exploatat la suprafață și...mineritul tradițional subteran ăla artizanal...așa îmi place să-i spun, artizanal...cam dispăre...o cam dispărut

R: Da că...mai vorbesc cu colegii care vin din America Latină, din Chile...păi domle ei cu 150 de metri deodată de jos până sus...pac, pac, pac...aia nu mai îi minerit...

I: Îi efectiv demolări

R: Da asta-i...nu știu ce-o să fie la ăia ...acuma...dacă tot așa crește și va crește și mai mult și nu numa prețul aurului...la toate o să crească...s-ar putea ca la un moment dat să se gândească cineva să...pornească...Numa că acuma nu mai ai nici mineri, nici calificați, nici...

I: Asta-i una dintre problemele când deschizi, redeschizi...faci ce faci dar cu cine...

R: N-ai cu cine...și gândiți-vă că aici în Baia Mare înainte, nu vorbesc de Institutul de Subingineri...anii 50...

I: Ce penurie a fost de...

R: Avea...avea...Institut de subingineri și de acolo era...învățământul...

I: Da dar inițial povestind cu cei mai în vârstă, povesteau că era o penurie extraordinară și de ...de la mineri până la cadre...a fost perioada anilor 60 în care puteai să ajungi...bine...și stalinismul în vogă...și era foarte, deci politicul își băga coada puternic...Un maestru bunicel ajungea șef de sector pe post de inginer liniștit...

R: Că era...învățământul era continuu, aveai de la cine...

I: Da...da...da...dar

R: Și practic

I: A începe...a reseta și a porni de la zero

R: Nu...acum ...

I: E greu...

R: Nu știi...aducem din Togo. Cei buni au plecat în toată lumea nu numa în America Latină

I: Sigur, sigur

R: Mai sunt și-n Africa, mai sunt...

I: Ce credeți c-ar mai fi de adăugat? Ne apropiem de sfârșitul interviului...știu eu o concluzie așa...

R: Da...că ați întrebat de flori de mină...nu prea mă interesează, nu mă încântă florile de mină...numa șlifurile, atâta....legat și de închidere și de asta....Atâta frumuseți se regăsesc în hălzi...cele mai faine șlifuri am făcut din zona culcuș-coperiș Baia Sprie, filonul principal unde am acele transformări, sericitizări, floritizări...

I: Silicifieri...toate, toate îs acolo

R: Plus că hai să fim cinstiți în plin de...încă și acum uite Edelstein a adunat ce putea...în plin încă de roci geme, chiar zilele trecute am citit niște articole lui G.V., îl știți...mare gemolog, o murit în 2008, Dumnezeu să-l ierte, infinite mai ai posibilități...Eu la un moment dat...cum îmi plăceau mie...ziceam hai să organizăm ceva cum e cu ciupercile...că oamenii cu...tu să te duci ca să plătești pe cineva să umble după geme...nu-i...nu merge...dar lasă oamenii care merg...când sapă în grădină sau sapă pe tarla acolo...îl încurcă...să nu-l arunce să adune...sau când merge afară la păscut că mai găsește în fânețe sau....ce mai găsește și acolo și tot așa...și să fie un centru de colectare...și-l plătești la kil că practic chestia asta are valoare la kil...Brut și prelucrat...Și pe urmă fă un centru de prelucrare cum o fost, da nu așa gândit cum o fost la Brad...cred că ăla s-o închis deja...cu unul mai mic așa...ar putea...ăsta ar putea așa la o zonă, adică la un nivel mai mic, ar putea să facă...dumneavoastră să faceți, Muzeul...

R: Păi îți spun că și eu așa m-am legat de geme că am avut...eu trebuia să fac probe, pentru geomecanică...da dacă tot am avut acolo că și acolo trebuia să șlefuiesti că proba trebuia să fie șlif

I: Șlif

R: Ca o sticlă și perfect...păi vă dați seama probele, făceam, tăiam așa cu strung...aveam discuri, aveam și puteam tăia și blocuri până la latura 80 de centimetri că aveam disc de un metru...60...nu mergea chiar la 80...60 și ceva...70...deci...și era foarte ușor de făcut...nu știu parcă pe vremea lui Ceaușescu era mai ușor de făcut

R: Da atunci într-adevăr la noi la cercetare era și mai ușor că noi aveam o sumă pe lucrare...de ce ai...cum salariile nu erau mari, deci la salarii nu ne trebuia...uite acuma cumpărăm asta, asta, asta și atunci asta ne deschide posibilitatea să facem în viitor asta, asta, asta

R: După cât am...știu eu că geologie nu prea mult da așa...în mare cât am auzit...ar fi unde ar merita pentru minerale rare...Baia Sprie, Herja, Cavnic

I: Da...

R: Zona asta ...

I: Ele sunt și cele mai bogate din punct de vedere al mineralogiei

R: Da vedeți că...când vorbim de Sighet...și de zona dincolo de Gutin vorbim de sare...dar acolo...pe partea cealaltă a Tisei...este uraniu, este...

I: Sunt zăcăminte și dincolo sigur...la ucraineni sunt

R: Țsta stați...ce s-o pus în termometre cum îi spune?

I: Mercur

R: Mercur...numa că mercurul îi în pungi...era...nu știu dacă-l știți pe B.

I: Sigur

R: Fiind de dincolo că și el de dincolo de Gutin și...cum am fost și eu un pic la IPEG...mă trimitea când eram la Ilba să verific sondorii care îi punea el să...să foreze acolo...și dincolo era, nu mai știu...Derona...sau nu...nu, nu, nu Derona...era undeva pe acolo...vis-a-vis de ăsta era un...la ucraineni..era un combinat, vă dați seama de mărimea combinatului că am vorbit cu un om care era din combinat de acolo și aveau numai ingineri, deci cu studii superioare, peste 170 de inși...vă dați seama de mărimea combinatului și de cantitatea prelucrată...170...hai că la ruși era...bun acolo...să zic așa că inginer băgat acolo și dacă trebuia inginer și dacă nu trebuia, deci nu era așa strict...dar totuși...170...e mult cu studii superioare. Cam atâta...dacă mai aveți...

I: Domnule K. vă mulțumim foarte mult pentru

R: Pentru puțin

I:...participarea dumneavoastră la acest...lucruri interesante și să știți...

R: Oricând...dacă vă interesează ceva...

I: Vă mulțumim foarte mult